

141, 142 VE 163. MADDELER

18 Temmuz 1966

9. maddenin (a) bendinde Türk Ceza Kanununun çeşitli maddeleri af dışı bırakılmıştır. TİP casusluk, vatana ihanet gibi suçların af kapsamı dışında bırakılmasını yerinde bulur. Fakat 141 ve 142. maddeler için aynı düşüncede değildir. Bu maddeler söz konusu olduğu zaman, derhal psikolojik bir direnme başlamaktadır; “141 ve 142. maddeler komünizmi önlemektir, komünizm Anayasaya aykırıdır, yasaklanmıştır, biz de komünizme karşıyız. Bu bakımdan, bu maddelerden hüküm giyenlerin af kapsamı dışında bırakılmasına razıyız” şeklinde bir değerlendirme yürütülmektedir. Derhal şunu hatırlatayım ki, 141 ve 142. maddeler yalnızca komünizmle ilgili hükümleri içermez. Anarşistlik, Cumhuriyet ilkelerine aykırılık, demokratik ilkelere aykırılık, ırkçı değerlendirmelerle kamu haklarının kısmen veya tamamen kaldırılması gibi suçlar da bu maddenin kapsamı içindedir. Hatta komünizmle doğrudan doğruya ilgili olduğu sanılan ve iddia edilen bu maddelerin birinci fıkrası dahi, yalnızca komünizme yönelik değildir. Çünkü bir sınıfın diğer bir sınıfa baskısı, bir sınıfın ortadan kaldırılması, devletin ekonomik, siyasi ve politik temel düzeninin devrilmesi filleri yalnızca bir işçi diktatörlüğünü, işçi sınıfının baskısını kapsamaz. Sosyal sınıflardan herhangi birisi böyle bir harekete yönelebilir ve bu maddenin bu fıkrasının kapsamı altında suç işlemiş olur. Nitekim faşizm de doğrudan doğruya 141 ve 142. maddenin 1. fıkrasının kapsamı içine girer. Hatta konuyu daha ayrıntılı ve daha derin olarak incelediğimiz zaman, dış görünüşleri itibariyle, şekli itibariyle demokrasilere benzeyen, ama ekonomik yönden güçlü sosyal sınıfların etkisiyle, emekçi sınıfın demokratik hak ve özgürlüklerini kısıtlama, bu sınıfları baskı altında tutma eğilimlerini gösteren rejimler de yine 141’in 1. fıkrasının kapsamına girer. Demek ki, konuyu böyle bir komünistlik demogojisiyle hemencecik bir tarafa itmek doğru değildir.

Bununla beraber, bu iki maddenin ortak noktası burada biter. Biz TİP olarak gerek 141. maddenin, gerekse 142. maddenin bütün fıkralarıyla affın kapsamı içine alınmasını öneriyoruz. Fakat bunların gerekçelerini incelerken iki maddenin birbirinden ayrı ele alınarak değerlendirilmesini öneriyoruz. Bunun böyle yapılmasının gerekli olduğuna inanıyoruz. Zira 142. madde tamamen düşünce suçlarına yönelik bir maddedir. Söz konusu suçun niteliği ayrıdır. 141. madde ise hep bildiğimiz gibi, örgütlenmeye, cemiyet kurmaya yönelik olan bir maddedir. Şimdi buradan hatırlatayım ki, söz konusu olan maddenin kaldırılması veya devamı değil, bu madde kapsamında hüküm giymiş olanların affa, yani sosyal bağışlama denilen bir davranışa, bir duyguya konu olup olmayacaklarıdır. Bu bakımdan bu maddelerin uygulamada ne sonuç verdiği ve hükümlülerin ne durumda olduğunu, affa layık olup olmamaları bakımından karar vermek üzere ele almak gerekir.

Bir defa, uygulamaya baktığımız zaman görüyoruz ki, 141. maddenin bugüne kadar uygulanması tamamen 1960'tan önceki olaylarla ilgilidir. Bütün verilen hükümler 1960 yılından önce yer almış olaylara dairdir. Şimdi bu ne demektir? Yani ülkede henüz sosyal adalet, hukuk devleti, demokratik hak ve özgürlüklerin özüne dokunulmayacağı gibi ileri ilkeleri getirmiş olan yeni Anayasamızın olmadığı bir devirde yer almış olaylardır. Ve yine 1960'tan önceki ülke ortamı, elbette ki, demokratik hak ve özgürlükler bakımından bugünkünden çok daha geri bir ortamdı. Hepimiz biliyoruz ki, bugün grevden, emekçi sınıfın haklarından söz etmek değil, hatta grev, toplu sözleşme, işçi partisi gibi kuruluşlar fiilen varken, 1960'tan önce grevden söz etmek, işçi sınıfının siyasi örgütlenmesinden söz etmek doğrudan doğruya bir suç olarak kabul ediliyordu. Ve bunlardan söz etmek veya bu konuları iki kişiyle bir arada konuşmak bir örgütlenme sayılıyordu ve 141. maddenin 1. fıkrasından soruşturma açılmasına yeterli kabul ediliyordu. Yine o devirlerde Doğu illerinin geri bırakılmış olmasından söz etmek, bundan yakınmak bir bölgencilik ve bir ayrımcılık sayılıyor ve bu gibi sözler ve yakınmalar da yine 141. maddenin fıkraları çerçevesinde soruşturmaya hedef oluyordu.

O günden bugüne hem yeni bir Anayasa gelmiştir, hem demokrasi anlayışı, demokratik hak ve özgürlükler bakımından ortam çok değişmiştir, öyle ki, o zaman suç sayılan ve bu madde kapsamında soruşturmaya hedef olan eylemler bugün artık bu niteliği yitirmiştir, serbestçe söylenebilmektedir. Bu bakımdan, bu noktayı dikkate almak gerekir.

İkinci nokta, her ne kadar 141. madde örgütlenmeye yönelik ise de, yine somut uygulamaya baktığımız zaman görüyoruz ki, gerçek anlamda bir örgüt konusu olmamıştır hiçbir olayda. Adeta, hukuk diliyle muhal (olamayacak) suç denilen durumlar olmuştur. Biran için bu madde kapsamında soruşturmaya uğramış, hüküm giymiş olanların, bu maddede yazılı olan amaçları gerçekten benimsemiş ve o amaçlara yönelik harekete geçmiş olduklarını kabul etsek bile, ortaya örgüt diye çıkarılmış olan şeyler, bu amaçları gerçekleştirmeye, bu amaçlara erişmeye yeterli, elverişli araçlar olarak görülmemektedir. Bir örnek vermek gerekirse, adi suçlardan, bir adam diğer bir adamı öldürmeye niyet ediyor, niyetinde de kararlıdır. Ama öldürmeye niyet ettiği adamı öldürmeye giriştiği zaman bir mantar tabancası kullanıyor. O zaman o kişiyi niyetinden dolayı ne kadar suçlasak da, yaptığı eylem ve kullandığı araç, yasanın suç saydığı amacı, niyeti gerçekleştirmeye yetmediği için muhal bir suç durumu gösterir. Şimdi, bu 141. madde kapsamında hüküm giymiş olan dosyaları inceleyip, bu olaylara baktığımız zaman görüyoruz ki, örgütlenme diye gerçekten o amacı güden veya güdüldüğü farz edilen, bu amacı gerçekleştirmeye yetecek bir etkili örgüt veya cemiyet kurma durumu yoktur. Bunun bir nedeni, maddenin 8. fıkrasında iki kişinin bir araya gelmesinin bir cemiyet kurma olarak kabul edilmesinden gelmektedir. Ama yine somut uygulamaya baktığımız zaman görüyoruz ki, maddenin, örgütü, cemiyeti bu kadar darlaştırarak verdiği tarif dahi tam iyi uygulanmamış ve adeta gülünç görülen uygulama yollarına gidilmiştir.

Örneğin bir yazıdan dolayı savcılık soruşturma açmıştır. Bu yazıdan dolayı açılan soruşturmada "141 ve 142. maddeler gereğince" denilmiştir. Yazının sahibi savcıya sormuştur, "Bu bir yazıdır, basın yoluyla yayınlanmıştır, bu 142. maddeyi anladık

ama 141 ne oluyor?” demiştir. Savcı demiştir ki, “141’in 8. maddesine göre iki kişi bir araya gelirse bir cemiyet oluşturur, sizin yazınız gazetede yayınlandı, gazetede yayınlandığına göre, yazı işleri müdürü de bu yazıyı onaylamıştır, yazı işleri müdürü ve siz, iki kişilik cemiyet oluyorsunuz. Bu bakımdan 141. maddeye giriyorsunuz” demiştir. Ve bu hayal ürünü bir örnek değildir. Bu verdiğim gerçek bir örnektir. Oysa her ne kadar 141. madde, pek de mantığın almayacağı bir şekilde, iki kişiyi indirgemişse de örgüt kurmayı, onun yaptığı tanıma bile girmektedir şu verdiğim örnek. Çünkü 141.maddenin 8. fıkrası iki kişinin bir amaç etrafında birleşmesinden söz etmektedir. Yani bir birleşme, yine bir örgütlenme olması gerekir. Herhalde bir yazarla bir yazı işleri müdürü bu tanımın içine girmez.

Bu bakımdan da somut uygulama biçimlerine baktığımız zaman görüyoruz ki, bu madde kapsamında hüküm giymiş olan yurttaşlar, gerçekten böyle bir sınıf baskısı gerçekleştirecek, bir sınıfı ortadan yok edecek, devlet düzenini devirecek veya ülkenin bütünlüğünü parçalayacak bir örgüt oluşturmuş değillerdir. Durumları daha çok, bir olamayacak suç durumudur.

Üçüncüsü, bu maddeden hüküm giyenlerin pek çoğu eski tarihlerde hüküm giymişlerdir, cezalarını çekmişlerdir. Ancak ayrıntılarla ilgili sonuçları devam etmektedir. Bunlar hâlâ 10, 15, 20, 25 yıl önce giydikleri hüküm nedeniyle toplumda sabıkalı durumdadırlar. Bu vatandaşların artık bu durumunun devamında bir sosyal fayda yoktur. Madem ki hangi suçların affa girip girmeyeceği hakkında karar verildiği zaman sosyal fayda göz önünde bulunduruluyor, bu durumdaki vatandaştan da hâlâ böyle toplumda haksızlığa uğramış durumda bırakmakta bir sosyal fayda yoktur. Aksine, bunda bağışlama, insanlık ve insaf duygularını sarsan bir durum vardır. 141’den hükme bağlanmış olaylar arasında yalnız bir tanesi 1960’tan sonra hükme bağlanmıştı. Ama 1960’tan sonra hükme bağlanan bu olay dahi, yine dikkatinizi çekerim, 1960’dan önce yer almış bir olaydır. O da 14 Doğulu yurttaşın önce ülke bütünlüğünü bölmek suçuyla suçlanıp, sonra da 141’in dördüncü fıkrası kapsamında milli duyguları zayıflatmak suçuyla suçlanarak mahkûm edilmiş olmalarıdır. Aynı fiillerin iki yetkili mahkeme tarafından birisi bir mahkemece 125. madde kapsamında görülüp o maddeden sevk edilmesi ve oy birliğiyle o mahkemece beraat ettirilmesi, sonra sevk maddesinin değiştirilerek 141’e 4’ten bir ikinci mahkeme tarafından mahkûm edilmesi de gösteriyor ki -burada mahkeme kararlarının uygunluğunu kesinlikle tartışmıyorum, her iki karar da yerinde olabilir- söz konusu olan fiiller, o kadar da ağır ve suç niteliği çok açık olan fiiller değillerdir. Ve üstelik bu Doğulu yurttaşlarımız, kendilerine verilen 16 aylık cezanın 14 ayını da tutuklu olarak hapiste fiilen geçirmiş bulunuyorlar. Çoğu üniversiteli gençlerdir. Bu hüküm affa tabi olmazsa ve hükümleri kesinleşirse, gelecekleri mahvolacaktır. Bu gençlere ikinci bir şans vermek, onları toplumun dışına itelemek, tekrar topluma kazandırmakta herhalde sosyal zarar değil, sosyal fayda vardır. Son olarak şunu da belirtmek isterim ki, nihayet Doğu bölgesi bugün resmen bir yoksunluk bölgesi olarak onaylanmıştır. Doğu, bölgesi, Türkiye’nin sömürgeci değildir, ulusal sınırları içinde bir anavatan parçasıdır. Sınırlarımız içinde bir anavatan parçasını yoksunluk bölgesi olarak onaylamak herhalde kıvanç verici bir durum değildir ve Doğu bölgesinden olan bazı yurttaşlarımız 1960’tan önce, bugünkü demokratik Anayasanın olmadığı

bu durumdan yakınmışlarsa, eşitlik istemişlerse, Doğunun geri kalmışlığından yakınmışlarsa, bunun karşısında bizler, bir anlayış göstermeliyiz. Her halde öz vatanın öz parçası olan, bir sömürge olmayan bölgenin böyle bir yoksunluk bölgesi haline gelmiş olmasında geçmiş iktidarların bir kusuru olsa gerektir. Af ise bağışlamaktır, anlayıştır, hoşgörüdür, insanlıktır, insaftır. Bütün bu değerlendirmelerle 141. maddeden hüküm giymiş olan yurttaşlarımızın affın dışında bırakılmamalarını, af kapsamı içine alınmalarını öneriyoruz.

142. maddeye gelince, suçun niteliği tamamen değişiyor. 142. madde tamamen düşünce suçlarına yöneliktir. TİP niteliği, politik yönü her ne olursa olsun bütün düşünce suçlarının affına taraftardır. Nedir düşünce suçu? Düşünce suçu ilim veya sanat dallarından biriyle ilgili bir düşüncenin, bir buluş veya varsayımın veya felsefi veya metafizik bir görüşün, bir tasarımın veya dini bir inancın veya sosyal, ekonomik veya siyasi düşüncenin somut ifadesinin zarar sayılarak ceza yaptırımına bağlanmasıdır. 142. madde çeşitli politik yönlerdeki düşünce ve inançların ifadesine, propagandasına ilişkindir, fiil ve eyleme yönelik değildir. Onun için 142. madde tamamen düşünce suçlarıyla ilgilidir.

Şimdi, düşünce suçlarının niteliğine baktığımız zaman görürüz ki, düşünce suçları Ceza Yasasının klasik suç anlayışı dışında kalır. Modern ceza hukukunda suç, maddi sonuç doğuran bir fiildir ve bu suç değerlendirmesinde maddi bir sonucun meydana gelmesi ağır basar. Gerçi maddi sonuç doğurmayan, ama yine de suç oluşturan, tam teşebbüs suçları denilen durumlar vardır. Ama bu gibi durumlarda da yine maddi sonuç asıldır. Tam teşebbüs durumlarında fail maddi sonucu doğurmak için gerekli bütün girişimlerde bulunmuş, bütün eylemleri yapmış, yani fikrini uygulamaya koymak için elinden geleni yapmıştır, ama kendisinin iradesi dışındaki bazı etkenlerden dolayı, amacını gerçekleştirmek için yaptığı bütün eylemlere karşın sonuç ortaya çıkmamıştır. Yani deminki örneği yine kullanırsak, bir adam diğer bir adamı öldürmeye teşebbüs ediyor, ama bu defa mantar tabancası değil, gerçek bir tabanca alıyor, gidiyor, namluyu çeviriyor ve ateşliyor, ama tabanca ateş almıyor, adam da ölmüyor. Bir tam teşebbüs suçu karşındayız. Burada demek ki, yine failin niyetiyle sonucu elde etmek için yaptığı hazırlayıcı, sonuna götürücü hareketlerle maddi sonuç arasında zorunlu bir bağlantı vardır. Bir neden ve sonuç ilişkisi vardır. Oysa düşünce suçlarında bu bağlantı da yoktur. Düşünce suçlarından hem bir maddi sonuç doğmaz, hem de maddi sonucun doğması tam girişim halinde görülen durum değildir, mantıki ve zorunlu bir bağlılık yoktur, neden ve sonuç ilişkisi yoktur. Çünkü sorun yalnızca propagandadan ibarettir. Ama denecektir ki, propaganda yapar, bu propaganda başka kişileri etkiler, o kişiler de suç oluşturan hareketlerde bulunurlar. Olabilir ama kimler, nerede ve ne zaman? Belli değil. Propagandayla bunun ilerde doğuracağı sonuçlar arasında zorunlu ve otomatik bir bağlılık yok. İlerde propaganda zararlı sonuçlar doğurursa, onu doğurabilmesi için yeni kişilerin belirli hedeflere yönelik, belirli somut eylemlerde bulunması gerekir ve o zaman da fiilen suç konusu oluşturan, propaganda değildir. Bu nedenle propaganda doğrudan doğruya bir düşünce suçudur ve Ceza Hukukunun aradığı maddi sonucun doğması durumu ortaya çıkmaz.

Yine Ceza Hukukunun aradığı, failin hazırlayıcı, amaca götürücü girişimleriyle

maddi sonuç arasındaki zorunlu bir neden ve sonuç bağlantısı yoktur. Ceza Hukukunun suçta aradığı diğer unsurlar da yoktur düşünce suçlarında. Suçluda ahlaki kötülük yoktur, topluma zarar verme niyeti yoktur, aksine düşüncesi mahkûm edilen kişi kendi kanısınca, kendi düşüncesince topluma yararlı olmak niyetindedir. Kendi düşüncelerini ifade edebildiği, onlara uygun hareket edebildiği için de benliğine uyduğu ve benliğini yüksek bir planda gerçekleştirdiği kanısındadır. Bütün bu değerlendirmeler nedeniyle, 142. maddeden hüküm giymiş olanlar, düşünce suçundan dolayı hüküm giymiş oldukları için diğer maddeler kapsamındaki düşünce suçlarıyla birlikte affa uğramalıdır.

Hukuk tarihine baktığımız zaman da görürüz ki, düşünce suçları kategorisinin, teoride işlenerek ceza yasalarına sokuluşu, Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra faşist idarelerin kurulmasıyla olmuştur. Fikir suçlarının anavatanı Mussolini İtalya'sıyla Hitler Almanya'sıdır. Bu rejimler, iktidarlarını sürdürebilmek için kendilerine karşı saydıkları düşünce ve görüşleri yasaklamışlardır. Demokrasilerdeyse düşünce suçu yoktur ve olamaz. Bu noktayı parti sözcümüz yasanın tümünü incelerken belirttikten sonra Sayın Adalet Bakanı burada yanıt olarak, "Batı Almanya'da komünist partisi yoktur. Amerika'da komünist partisine karşı soruşturmaya geçilir" gibi beyanlarda bulundu. Bizim konumuz, komünist partisinin olup olmadığı sorunu değil, bu maddeden hüküm giymiş olanlar sorunudur. Yalnız sayın Bakan böyle ifade ettiği için kısaca yanıtlayayım:

Amerika'da komünist partisi vardır, daha geçenlerde kongresini yapmıştır. Bütün Batı demokrasileri içinde yalnız Batı Almanya'da komünist partisi yoktur. Ama onun da ikiye bölünmüş olmak gibi çok özel bir durumu vardır. Ama dediğim gibi burada konumuz bu partinin var olup olmaması sorunu değil, düşüncelerin serbestçe ifade edilip, tartışılıp tartışılmayacağıdır. Bu açıdan aldığımız zaman görürüz ki, bütün Batı demokrasilerinde, Amerika'da ve Batı Almanya'daki bütün sosyalist literatür, bütün çeşitliliğinde ve derecelerinde serbestçe satılır, tartışılır, sözle ve yazıyla ifade edilir, fakat bir suç oluşturmaz. Zaten demokrasinin kendi içindedir söz özgürlüğü. Demokratik rejim kendi kendisiyle çelişkiye düşmeden düşünceleri suç saymaz, yasaklamaz. Demokratik rejim bütün düşüncelerin serbestçe tartışıldığı bir rejimdir, bu yolla demokratik rejim kendi geleceğini güvence altına almak çabasıdır. Modern toplumlar, özellikle devamlı bir gelişme ve değişme halinde olan toplumlardır. Gelişme ve değişmeler yeni düşünceler halinde belirir. Bunlar serbestçe tartışılması sonucu ancak yeni gelişmeler toplumun yapısında fazla sarsıntılara meydan vermeden yerleşebilir.

Demokrasilerde, gerçi ileriye yönelik olan yeni gelişmeler yanında, geriye yönelik eğilimler de olur, hareketler de olur. Ama bunların da, bu çeşit ters yöndeki hareketlerin de baskı altında zararlı şekilde tikanıklıklara meydan vermemesi için demokratik rejimlerde bu gibi ters yöndeki düşüncelerin de serbestçe tartışılmasına ve ifadesine izin verirler. Demokratik rejimin bu özel niteliğinden ileri gelir ve niteliği de bir sosyolojik zorunluluğun sonucudur, toplumların gelişmesi yasanın bir sonucudur. Kaldı ki, demokratik hak ve özgürlükler bakımından -ki bunlar Anayasanın güvencesi altındadır- kişiliğin mutluluğa erebilmesi için kişinin kişiliğini, Anayasanın öngördüğü gibi son noktasına kadar her yönden geliştirebilmeli, kişili-

ğini bulabilmesi için mutlaka inançlarını ve düşüncelerini serbestte ifade edebilmedir. Kişinin mutluluğu buna bağlıdır. Ancak böyle geliştirilebilir, böyle kişiliğini bulabilir. Bu bakımdan da demokratik rejimlerde düşünce suçu olamaz. Bu, temelden bir çelişkidir.

Diğer taraftan 142. maddenin uygulamasına baktığımız zaman, bundan önce 141’de verdiğimiz örnekler gibi, bazıları gülünç, bazıları çok acı aksaklıklara rastlarız. 142’nin eleştirisini yapan bazı yazarlar şu görüşü ileri sürmüşler: “Efendim, 141 ve 142’de açıklık yok, açıklığa kavuşturalım.” Kanımca bu maddelerin özellikle 142. maddenin uygulamada neden olduğu aksaklıklar açık olmamasından ileri gelmemektedir, suçun niteliğinden ileri gelmektedir. Düşünce suçunu saptamak olanaksızdır, çünkü hangi düşüncenin zararlı olup hangisinin olmadığı, toplumun gelişmesine göre değişmektedir ve hızla değişmektedir. Ve bunu biz kendi toplumumuzda, kendi güvenliğimizde gözlemlemekteyiz. 142. madde uzun yıllardır uygulanmaktadır. Ama bu madde kapsamında soruşturmaya geçilen düşünceler gittikçe daralmaktadır. 1960’tan önce grevden söz ettiğimiz zaman, işçi sınıfının örgütlenmesinden söz ettiğimiz zaman suç oluştuyordu. Sosyalizmin ‘so’ sundan söz edemezsiniz, derhal hakkınızda soruşturma açılırdı. Bugün ise bu konulardan serbestçe söz edebiliyoruz. Bugün Türkiye’de sosyalist yayın vardır. Bugün Türkiye’de bir sosyalist işçi partisi vardır. Maddeler aynı kalmıştır, fakat bu maddeler çerçevesinde düşünce suçu sayılan düşünceler değişmiştir, toplumun tanımı değişmiştir ve gittikçe daralmıştır. Bu, kaypaklıktan dolayıdır, açık olmamaktan dolayı değil. Bu kadar kaypak olan bir maddeye göre hüküm giymiş olanları, bugün olsaydı eğer, o fikirlerinden dolayı kesinlikle hüküm giymeyecek olanları, şimdi 1960’tan önce hüküm giydikleri için kapsam dışı bırakmak, herhalde insafa ve bağışlama duygusuna uyacak şeyler değildir.

Tekrar ediyorum: bu, suçun niteliğinden geliyor. Hırsızlık daima hırsızlıktır. 20 yıl, 100 yıl önce de, bugün de. Katil her zaman katildir. 20 yıl önce de, bugün de. Ama düşünce suçu nedir? Bu değişiyor ve dediğim gibi 10 yıl, 15 yıl gibi çok kısa bir zaman içinde tarifi değişiyor ve bu uygulamadaki aksaklıklar ne yazık ki bazı kötü kullanmalara da neden olmuştur. Örneğin bir parti aleyhine 1960’tan önce açılan bir davada tanıklık eden iki kişi kendilerinin polis ajanı olduklarını ve sanıklardan birine kasıtlı gidip Stalin’le Lenin’in resimlerini verdiklerini, fakat onun almadığını ifade etmişlerdir. Yine dosyaları incellerseniz görürsünüz, komünistlik propagandası, karı-koca anlaşmazlığına ve boşanma davalarına kadar yansımıştır. Maddenin bu kaypaklığından dolayı, hemen gerek özel kişiler arasında birbiriyle tartışma olduğu zaman, bir taraf, diğer tarafı suçlamak için komünistlikle itham etmiş, komünistlikle onu yere çalmaya çalışmıştır. Diğer taraftan da birçok kereler elinde iktidarı tutan çevreler, [yere] sermek istedikleri insanları bu maddenin kaypaklığından yararlanarak, maddeyi onlara karşı bir baskı aracı olarak kullanmışlardır.

Nihayet şunu belirtmek isteriz ki, yine fikir suçlarına giren 163. maddenin birinci fıkrası dışında diğer fıkralarına giren suçlar ve yine aynı çerçevedeki suçlara ilişkin olan 6187 numaralı Yasanın 1. maddesi kapsamına giren suçlar affedilmektedir. Bunlar da fikir suçlarıdır. Bunlar da laikliğe karşı işlenmiş olan dini duyguları, dini veya dince kutsal sayılan şeyleri kişisel veya toplumsal etki için veya devletin temel

kurallarından birini kısmen veya tamamen kaldırmak için alet etmek ve bunun propagandasını yapmak eylemleridir. Bunlar da düşünce suçlarıdır, bunlar affin kapsamına alınmıştır. O takdirde hangi mantık, hangi hakkaniyet, hangi adalet ve hukuk anlayışıyla ve gerekçesiyle 142. maddedeki fikir suçları affin dışında bırakılır? Bütün bu açıkladığım gerekçeler dolayısıyla TİP hem 141. ve hem de 142. maddenin af kapsamı içine alınmasını ve bu suçların da bütün sonuçlarıyla birlikte affa tabi tutulmasını önermektedir.

TİP Parlamentoda, Cilt 2, Sayfa 135-142